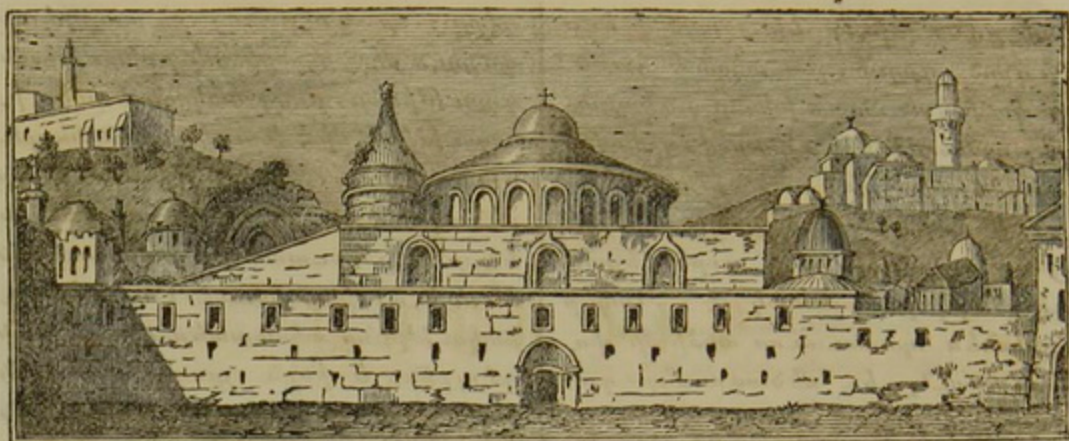

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒՄԻ ՏՄԱԻ
ԹԻՒՒ 11.

Ա Մ Ս Ա Գ Ի Ր

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30.
1870.

Ա.Զ.Գ.Ա.ՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՂՃԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ (*)

Արդ ըսինք որ անցեալը մօտ
նանք ու ներկայն քննենք. ինչ է ներ-
կայն, կալուածական խնդիրը, որ նա-
խապատճառ կը համարի կոտակի մի
պատրուակաւ յուզուած անպատեհ
հետեւութեանց : Այս սոյն խնդիրը
թէպէտ վեց տարի է ՚ի վեր սկսեալ
էր, բայց երեք տարի կայ որ վեճերու
ենթարկուելով, յայտնի կերպով որո-
շուեցաւ սուրբ Աթոռոյս արդար ի-
րաւունքն ըլլալը . որ կրկին անգամ
տէր եղաւ իւր սեպհական կալուա-
ծոյ, զոհելով նորա իբր երեսուն
տարուան արդիւնքը, սնոր համար
միայն՝ որպէս զի շահասէր ոգին չը-

վերաւորի, ապագային մէջ նոյն կա-
լուածոց ապահովութիւնը չմնասուի
կրկին անգամ : Բայց փոխանակ շա-
հասիրութեան ոգին երախտապար-
տութիւն ցոյց տալու, դարձեալ կը
ջանայ նոյն խնդիրը յուզելու անուղ-
ղակի կերպերով, ըստ որում գիտէ
նա անշուշտ որ Արշալուսոյ պատուա-
ժան խմբագրին ըսածին պէս՝ լուսա-
ւորեալ դարուս մէջ բռնութիւն մի
երբէք չէ կարող ՚ի դորձ դրուիլ : Սոյն
խմբագիրը եթէ աւագ և անաչառ
աչօք գիտելու ըլլար աշխարհիս մէջ
բռնութեան ըրած ամենօրուան զը-
հերը, մինչեւ անգամ իւր աչից ա-
ռաջը գործուածները, այսպիսի տը-
ղայական վճիռ մի չպիտի արձակէր :

(*) Շարունակութիւնը տես թիւ 10.

Իսկ բռնութիւնը եթէ յայտնի եւս
 ՚ի գործ չգրուի, բաւական է հասա-
 րակութեան ազատ խիղճը բռնաբա-
 րել զանազան երկիրներով, գաղտնի
 վնասներով: Սիւնի բռնութիւնն չէ՞ սա-
 հետեւեալ դէպքը որ քաղաքականա-
 ցեալ աշխարհիս մէջ գործուեցաւ
 դեռ երկար ժամանակ չէ: Վողեր
 կը մտնեն պատուաւոր անձի մի վա-
 ճառատունը եւ մեծագումար դը-
 րամ կը վերցնեն, անոնց գլխաւորը
 կը մատնուի նոյն վաճառականին մէկ
 սպասաւորին ձեռքը եւ կը բանտար-
 կուի: Բանտին մէջ կը սպառնայ նա
 որ անկէ դուրս ելնելուն առաջին
 գործն ըլլայ զինքը մատնողը սպաննելը:
 Բիչ ժամանակէն բռնաւոր ձեռք մի,
 թշնամի նոյն վաճառականին, իւր ազ-
 դեցութեամբ կը յաջողէ ազատել
 գողը երաշխաւորութեան միջոցով,
 նա դուրս ելնելուն իւր սպառնալի-
 քը կը փութայ ՚ի գործ դնել սպան-
 նելով զինքը մատնողը, եւ կը փախչի
 քաղաքէն: Ազգիպտական կառավարու-
 թիւնը յարգաւորութենէ ստիպեալ ա-
 մեն ջանք եւ խուզարկութիւն ՚ի գործ
 կը դնէ եւ Պօլսոյ մէջ փախստական
 գողը բռնուելով Ազգիպտոս կը բեր-
 ուի, ուր բանտարկեալ կը մնայ հի-
 մայ, եւ այս անգամ իւր սպառնալիք-
 ները զինքը երաշխաւորութեամբ հա-
 նել տուողին դէմ է, եւ ասկէ կ'իմա-
 ցուի որ գողութեան գրգռողն ալ
 նա է, որու ձեռքն ուղած է անուղ-
 ղակի կերպով վնասել պատուաւոր
 վաճառականին, ըստ որում չուղէր
 նա բռնաւորական գործերու աչք
 խփել, այլ իւր ազատ խղճին հետե-
 ւելով կը դատապարտէ ամեն ինչ որ
 արդարութեան եւ ազգային իրաւանց
 դէմ է: Իմացած է արդեօք այս բռն-
 նութեան եւ բարբարոսութեան դէպ-
 քը Արշալուսոյ պատուարժան խմբա-

գիրը, որ կ'ուրանայ լուսաւորեալ
 դարուս մէջ այսօրինակ բռնութեան
 գոյութիւնը. բայց սակայն եղածը ի-
 բողութիւն մի է եւ արեգական ներքեւ
 գործուեցաւ: Իսկ չ՝ վաճառականը
 մեծագումար դրամը գողցունելէն
 ետքը՝ իւր հաւատարիմ սպասաւորին
 կեանքն ալ վրայ տուաւ: Վողը հաս-
 րակութիւնը ականատես վկայ է սոյն
 դէպքին, եւ ինչո՞ւ չքողոքէր, վասն
 զի գերի է իւր խիղճը բռնութեան
 ձեռքը: Այս օրինակ է ահա այն բա-
 րոյական բռնութիւնը որ ծանրացած
 կը կենայ բովանդակ հասարակութեան
 մի ազատ խղճին վրայ, եւ այս է պատ-
 ճառը որ չկրնար նա բողոքել արդա-
 րութեան ատենին: Արտեսնէք սիրելի
 ընթերցողք, որ շատ անգամ նոյն իսկ
 խմբագիր մի եւս՝ որքան ալ ազատա-
 սէր ըլլայ, կը հարկադրի իւր ներքին
 ձայնը լռեցընել, ու յայտնի պարա-
 գաներ մէջ բերած եւ արիւնհահեղ եւ
 ղեռներ պատմած ժամանակ եղեռնա-
 գործին անունը վարագուրել: Ուր որ
 շահ եւ իրաւունք մի կայ, անոր սի-
 րոյն որ եւ իցէ անհատ մի կը պարտա-
 ւորի բարոյապէս զոհողութիւններ
 բնել:

Ազգիպտոսի եւ Աղէքսանդրիոյ ժո-
 ղովուրդը այսօրուայ օրս իւր բարձր
 դիրքովը ընդհանուր ազգիս մէկ ըն-
 տիր մասը կը կազմէ, ազատ է նա իւր
 կրօնին մէջ, ազատ է նա իւր բարոյ-
 ական ընթացքին մէջ, բայց ազատ
 չէ իւր խղճմտանացը մէջ: Ո՛հ, դառն
 է մեզ դիմակներ վար առնել, որոնց
 ներքեւ ծածկուած կը կենան Անտիո-
 քոսներ եւ Հելիոպոլիսներ, մեր գրիչը
 համարձակիր զանոնք բննել, բայց
 ազգային պատմութիւնը անշուշտ
 չպիտի թողու զանոնք մոռացութեան
 փուշոյն տակ, երբ բռնութիւնը տե-
 ղի տալու ըլլայ, խիղճն ալ իւր ազա-

տուութիւնը կը գտնէ, խորհելու ազա-
տութիւնն ալ անոր աջակցելով՝ ազ-
գային պատմութիւնը իւր գործը կը
ընացնէ : Այն ժամանակ, սի, այս
այն ժամանակ Ազիպտական հասա-
րակութիւնն ալ արձագանգ կ'ըլլայ
սուրբ Աթոռոյս արդարութեան ձայ-
նին, նա իւր խղճին ազատութիւնը
և սա իւր հողային սեփականութիւնը
և իւր իրաւունքը ամբողջապէս ձեռք
կը բերէ, և այն ժամանակ ասպագայն
եւս կ'ապահովի :

Սոյն եգիպտական խնդիրը իբրու-
օրինակ մէջ բերելով և անոր վրայ
բարեսէր ընթերցողաց խոհական ու-
շադրութիւնը հրաւիրելով, որ միայն
կրնայ մեր երկիրը դադարեցնել
անցած մասերը ինքը մտք իմանալ,
մենք դառնանք կրկին մեր բուն ճառին :
Այս օրինակ պարագաներու մէջ որ-
քան որ մարդկային խիղճը ազատ չէ
կ'ըսենք, պէտք է իմանամք՝ որ անիկայ
ինչպէս որ պէտք է չյարգուիր և ոչ
թէ գերի է, վասն զի ինչպէս մարդ-
կային իմացականութիւնը՝ սոյնպէս և
խիղճը և ոչ դաւանաբնութեան ա-
տեանը յաջողեցաւ երբեք չըթայել :
Թէ խիղճը և թէ միտքը անընկճելի
զօրութիւններ են, հաւորս մի չէ ե-
ղած երբեք որ անոնց վրայ ցանց մի
նետէ, անոնք իրենց ուժով միշտ կը
զօրանան և ոչ մի մարդկային զօրութե-
գլուխ կը ծռեն, կարեւորն այն է մի-
այն որ ներքին իրողութիւնն արտա-
քին ըլլայ, որ խիղճը կարող ըլլայ իւր
բոլոր ուժը ցոյց տալ բռնութեան
դէմ, սակայն կարելի չէ որ այս ըսածս
լինի, քանի որ նա ընկերական յարա-
բերութեանց օրինացը տակ է, քանի
որ մարդս իւր տկարութեամբը ա-
ւելի իւր անձնական շահուն կը հե-
տեւի քան թէ ազատ խղճին :

Սոյն խնդիրս ներկայ լուսաւոր-

եալ ազատ դարուս նկատմամբ հին-
ցած խնդիր չհամարուի, մտածենք
անգամ մի թէ հոգւոյ և մտաց ազա-
տութեան համար ինչ երաշխաւորու-
թիւններ ունինք, զոր իւրաքանչիւր
անհատ կը պարտաւորի պահանջել,
ասիկայ առնունք մեր քննութեան
նիւթ :

Խղճի ազատութեան պատմութիւն
ընել չեմ ուզեր, սիրելի ընթերցողք,
այլ համառօտիւ մի կ'ուզեմ դարուց
ընթանին մէջ անոր բրած ուղեւորու-
թիւնը ցոյց տալ, պիտի ճանչնաք ա-
նոր անցած տեղերը՝ այն թափուած
արեան նշաններէն, որ առաւել իւր
արիւնն էին քան թէ ուրիշին :

Սոսնեք նախ հին աշխարհին մէջ,
Յունաստանի, ուր տեղ աւելի կը
փայլէր ազատութիւնը, որով շատե-
րուն միտքն ու սիրտը հիացուցած ու
զմայլեցուցած է, ես անոր աւերակ
ներուն վրայ աւելի կը սքանչանամ՝
հոն տեսնելով աւելի արհեստական
ճարտարութեան ոգի մի : Չեմ ուրա-
նոր նաեւ որ ազատութիւնն ալ հոն
ինքզինքը ցոյց տուաւ, բայց անկա-
տար կերպով մի : Չմոռնանք որ այն
ռամկապետական իշխանութեան փայ-
լուն դարերն ալ դարձեալ գերութե-
վրայ հիմնարկեալ էին, չմոռնանք որ
մարդկային իրաւունքը հոն ալ չձանչ-
ցուեցաւ, ինչու համար վասն զի խղ-
ճի իրաւունքը նուիրագործուած չէր
հոն : Այլ Յունաստանի և ոչ Հռով-
մայու, այն գեղեցիկ հասարակապե-
տութեանց մէջ գոյութիւն չունէր այս
իրաւունքը՝ որ առաջին է քան զամեն
իրաւունքները : Հոն ժողովուրդը կը
պարտաւորէր տէրութեան պաշտա-
մունքին հետեւել, և ոչ որ ազատ էր
հայրենեաց չաստուածներէն զատ ու-
րիշ էակներու պաշտօն տանիլ, ապա-
թէ ոչ՝ կ'աքսորուէր : Սակայն կը տես-

նենք դարձեալ որ նոյն իսկ կռապաշտութեան ծոցին մէջ զարմանալի ցոյցեր պատահած ունին, խղճի ազատութեան մեծ դիւցազուններ երեւցած են, որոնց մէջ կայ բանաստեղծ մի և փիլիսոփայ մի: Բանաստեղծն է Սոփոկլէսը, որ համբաւաւոր է իւր Ալքիլոնէ անուն սքանչելի եղերերգութեամբ: Անտիկոնէ է ազատ խիղճը. ինչէ եղերերգութեան նիւթը: Թէպէի թագաւորը հրովարտակաւ մի կ'արգիլէ մահուան պատժով՝ որ Սոլինիկէին թաղումն չտան: Արդ նոյն իսկ հնութեան դարուն նկատմամբ՝ այս արգելքը սաստիկ կը վիրաւորէր ժողովրդեան կրօնական խիղճը: Անտիկոնէ միայն բողոքելը բաւական չհամարիր, իւր իրաւունքը ցաւոց եւ մահուան մէջ կը հաստատէ: Անոր վրայ կը տեսնուի՝ եթէ ուշադրութեամբ դիտելու ըլլամք, Յունաստանի տեսլական անձնաւորութիւն մի, նա ոչ թէ ճգնադպեաց Արեւելքին դուստրն է, այլ Հելլենաց քաղցր կլիմային աղջիկը, որ իւր հարսնութեան քողին վրայ ցաւ կը յայտնէ, և իւր արեւուն ժպիտներուն վրայ կը վշտանայ. բայց իւր անձն ալ կը զոհէ անոր՝ զոր իրեն պարտաւորութիւն կը համարի:

Սոփոկլէսը անգամ մի և ըսէք ինձ՝ թէ անոր խօսեցածը մարդկային խղճին համար չէ. որուն սահետագայ մի քանի խօսքերը բաւական կը համարիմ մէջ բերել:

«Վիտէիր դուն, ըսաց թագաւորը Անտիկոնէին, իմ հրատարակած արգելքս:

«Վիտէի. անոր խօսքը բաւական տարածուած էր:

«Այսու ամենայնիւ դո՛ւ համարձակեցար այն օրէնքներն աւերել:

«Այս օրէնքները ոչ Արամազդի և ոչ արդարութիւնն ինձ յայտնած

ոհն. եւ չէի կարծեր որ քեզի պէս մահականացուի մի հրովարտակը բաւական ոյժ ունեցած ըլլայ՝ մինչեւ հանգիւր օրէնքները դերագանցելու, որ Աստուծոյ անմահ գործն է: Այս հանգիւր օրէնքները ոչ այսօրեայ և ոչ երեկուայ են, միշտ կենդանի են, ոչ մէկը դիտէ անոնց սկիզբը: Արդ, մարդոյ մի սպառնալիքէն վախնալով զանոնք մոռնալ և աստուածոց վրէժխնդրութեան հանդիպել մի թէ պարտաւոր էի ես: Այս գիտէի որ մահ կը սպասէ ինձ:»

Նոյն իսկ ինքը մեծ փիլիսոփայն այն քաջասիրտն ու համեստ դիւցազնը, Սոկրատէս, որ առաջին անգամ արտասանեց ոչ կարէմք (non possumus), երբ իւր հաւատքը ուրանալ տալ կ'ուզէին, պատասխանեց. «Այլ է հնազանդիլ աստուածոց քան թէ մարդոց:»

Այսու ամենայնիւ այս սքանչելի երեւոյթները հին դարուց մթնոլորտին մէջ մէտէորաներ էին: Պղատոն Սոկրատայ աշակերտը չճանաչեց եւ չպատուեց խղճի ազատութիւնը. այն հասարակապետութեան ժամանակին մէջ չճանչեց անոր իրաւունքը, և ինչպէս որ բանաստեղծութիւնը ծաղկապսակ բերաւ մոռեց իւր քաղաքին սահմաններուն մէջ, նոյնը չորաւ նաև խղճի ազատութեան համար, նա է օրէնք դնողը թէ՛ տէրութեան կրօնական օրէնքները աւրողը եթէ օտարական է՝ արտորուի, ճակտին ու ձեռքերուն վրայ նշան դրոշմելով. իսկ եթէ քաղաքացի է՝ սպաննուի: Ահաւասիկ խղճի ազատութիւնն ինչ մոռք կ'իմանայր նա:

Հռոմայու մէջ ալ Արիստոն Պղատոնէն տարբեր չէր մտածէր այս կէտին վրայ: Այս իւր Վուսքուլում գիւղին մէջ նստած ժամանակ չաստուածոց վրայօր զարմանալի ազատութիւն

կը խօսէր, երկու հաւահմայ (Ֆալճը) կ'ըսէր, չեն կրնար չծիծաղիլ՝ երբ իւրարու կը հանդիպին. սակայն ինքը երբ սրբազան հաւերուն գիմաց երկրպագութեան կը խոնարհէր՝ երբէք ծիծաղ չէր դար իրեն : Աստի յայտնի է որ հին ժամանակին մէջ խղճի իրաւունքը գոյութիւն չէ ունեցած : Եւ յետոյ ինչպէս եղաւ որ անիկայ աշխարհիս տիրեց, ասոր պատճառ ես փրկութիւնս անձ յետադիմութիւն կը գտնեմ, որ վախճան տուաւ խղճի վրայ բռնացած իշխանութեան : () ր մի աշխարհիս մէկ մթին կողմը, միա հեծան տէրութեան կողմէ գատաւոր կարգուած իշխան մի գատաստանա կան աթոռը բազմած էր, և իւր առջեւը կայներ էր օտարական ամբաստանեալ մի, որ կ'ըսէր անոր, « Թա գաւոր եմ ես : — Թագաւոր ես, ո՞ր է քու թագդ, ո՞ր է քու զօրքերդ, դու և ոչ ինչդ՝ աշակերտներդ հետդ ունիս : — Իմ թագաւորութիւնս այս աշխարհէս չէ : » Այս խօսքէս ծագեցաւ հոգւոյ ազատութիւնը, վասն զի այս խօսքս անոնց առաջը այնպիսի երկիր մի բացաւ, որոյ վրայ աշխարհի պետութիւն մի իշխանութիւն չունի բնաւ : Այնչէս սկիզբն կ'առնու ճշմարտութեան բարոյական թագաւորութիւնը, որու ծիրանին արեամբ ներկեցաւ և պսակը փշեղէն էր, ըստ ուրում այն ամբաստանեալ աստուածային անձը անմիջապէս դատապարտուեցաւ, ու կախաղանի մի վերայ մեռաւ, այս կախաղանը երկու աշխարհիս սահմաններն որոշելու նպատեց, այն է Քրիստոսի խաչը, Վիտեմ ձեր միտքէն պիտի անցընէք հիմայ սա առարկութիւնը, և պիտի ըսէք թէ՛ չէ՛ որ յանուն այս խաչին այնքան հաւածանքներ եղան : Չէ՞ որ Այնչէսին այս խաչը ձեռքը բռնած՝ այնքան ար-

իւններ թափեց դաւանաբնութեան դարերուն մէջ : Վիտեմ, և ձեր ըսելքէն աւելի կ'իմանամ ես : Այն թէ գիտնալ որ եղած հաւածանքները յանուն իմ ըսած կախաղանիս չեն, այլ յանուն այն ոսկէղոծ խաչին Արստանդիանոսի, որ քրիստոնէութեան մէջ տէրութեան կրօնը կը նուիրա գործէ : Արստանդիանոսի խաչը այսպէս կ'ըսէր Այնչէսին. « Ես ալ յաղթեա դու : Եւ ես կ'ըսեմ անոր թէ՛ Վու ալ միշտ յաղթուած ես այս աղետալի նիդակակցութեամբս, միշտ յաղթուեցար՝ քանի որ զօրութիւն բանեցնել ուզեցիր. քու նիւթական յաղթանակներդ ուրիշ բան չէ՛ն բայց եթէ ըրած բարոյական կորուստներդ : Այդ ձի ազատութիւնը ծնող այն մեծ յետադիմութեան հեղինակը ըսած է սա խօսքը. « Չէք գիտեր ինչ ոգւոյ տէր էք դուք, այն որ սուր կ'առնու ձեռքը՝ սրով ինկնի : » Այս իրմէ ետքը աշակերտներու գունդ մի թողուց, որոնք անոր շաւիղը բռնեցին գացին : Այդ ձի ազատութիւնը այն ժամանակ աւելի կը յայտնուի, երբ տառապանաց և մահուան տագնապներու կը մատնուի մարդս, ըստ սրում այն միջոցին մարդկային միտքը անմահ և անյաղթելի կ'երեւի : Վուք որ միտքը լուծի տակ դնել կ'ուզէք, ինչպէս կրնաք յաղթանակել այնպիսի մարդոյ մի որ ամեն ինչ մինչև մահն աչքն առած է : Շատ շատ կրնաք զինքը ի կախաղան հանել կամ ի բոց մատնել, բայց եթէ անոր միտքը բռնէն աւելի դէպ ի երկինք բարձրա նալու ըլլայ, գիտցէք որ յաղթուեցաք : Այն խաչեցեղյն աշակերտները երեք դար բոլոր՝ այս մեծ պատերազմն ունեցան խղճի ազատութեան և յաղթեցին : Եւ ոչ միայն զայն ի գործ դրին, այլ եւ իբրեւ սկզբունք

ընդունեցին և քարոզեցին : Վաղիկա-
յի նաւաւարը երբ իւր տիրոջը մա-
հուանէն և յօրութենէն ետքը դա-
տաստանի առջեւ քաջեցին բերին ,
Սոկրատի խօսքը կ'ըսէր նա միշտ , թէ՛
Լաւ է Լստուծոյ հնազանդել՝ քան
մարդոց (1) : Խղճի ազատութեան բոլոր
մեծութիւնը և վսեմութիւնը յայտ-
նելու համար պէտք էր բոլոր մարտի-
րոսաց և կրօնի զիւրացազանց խօսքերը
հոս մէջ բերէինք , որոնք իրենց արիւ-
նովը գրուած են : Լսուէս քրիստո-
նէութիւնը երեք դար իւր ամենա-
դառն տառապանքներուն մէջ մարդ-
կային մտաց և խղճին ազատութիւնը
հաստատեց , եւ առաջին անգամ
Հռոմայու Կեսարը սահմանի մի հան-
գիպեցաւ , ուր տեղ վախճան կ'առ-
նոյր իւր իշխանութիւնը , և այս սահ-
մանէն չկրցաւ անդին անցնիլ :

(Շարունակելէ :)

ՍՈՒՐԲ ՏԵՂԵԱՅ ԽՆԴԻՐԸ

Լհաւասիկ , ինչպէս խոստացանք
անցեալ ամսաթերթիս մէջ , կը փու-
թանք ուղղել նախորդ թուով մի Ս.
Տեղեացս խնդրոյն վրայ տրուած սխալ
տեղեկութիւնները , որոնք անստոյգ
աղբիւրներէ առնուած էին :

Լնցեալ օգոստոս ամսոյն 17 ին էր
հասաւ Սեծ . Սիւնիք էֆէնտին , և
անկէ առաջ եկած էր Վամասկոսէն
Վսեմ . Սէհմէտ Բէշիտ վաղի փաշայն
և Վաղղիոյ հիւպատոսն հրամանաւ
Վսեմ . Վեսպանին իբր ՚ի կողմանէ

Լատին կղերին քննութեանց ներկայ
գտնուելու պաշտօնիւ : Լայն ամսոյն
23 ին գնացին միաբան ՚ի Բէթլէեմ ,
նոյնպէս և Հայոց և Յունաց Պատ-
րիարքունք և Թարգմանք . և լատի-
նաց կողմէն երկու կարգաւոր եւ
Թարգմանն : Հոն Լատինաց վանքը
սակաւ մի հանգիստ առնելով՝ իջան
սուրբ Լյորի եկեղեցին նոյն դռնէն
անցնելով՝ որ կէս դարէն ՚ի վեր վե-
ճի տակ է Հայոց և Լատինաց մէջ ,
և Սրբազան Պատրիարքն Սիւնիք է-
ֆէնտինն ու շաղրութիւնը հրաւիրեց
անոր խնդրոյն վրայ՝ իբր սկզբնապատ-
ճառ բոլոր վեճերուն և անկարգու-
թեանց . ըստ որում Լատինք սուրբ
Լյոր մտնելու համար իրենց ունեցած
ճամբէն ու դռնէն շանցնելով վերոյի-
շեալ դուռը բռնութեամբ բացած
են ժամանակին և մեր եկեղեցւոյն
մէջէն կ'անցնին կը դառնան :

Սուրբ Լյորն իջնելով քննութեան
կ'առնուն զայն որ բուն վեճի տեղն է
երեք աղգաց մէջ , ուր Լատինք կրակ
ձգելով այրեցին կանթեղները և յե-
տոյ գողացան Հայոց 12 պատկերքը
և Յունացմէ երկու հատ պատճառաւ
հնացեալ վարագուրի մի որ երեք աղ-
գաց կը վերաբերի , և Լատինք կ'ու-
ղէին զայն առանձինն նորօգել : Հոն
յայտնեց Սեծ . Սիւնիք էֆէնտին
Թէ Բարձրագոյն Վրան կողմէն նոր
վարագոյրը գալուն՝ Հայոց մնացեալ
պատկերներն ալ տեղը պիտի գրուին
առաջուան պէս :

Լնկէ Վառասնից այրը երթալով
և աչքէ անցընելով՝ կը դառնան Յու-
նաց վանքը հանգիստ առնելու . եւ
կը սխիւն հոն նոյն այրին վրայօք հար-
ցափորձեր ընել : Յունաց պատրիար-
քը կը յայտնէ թէ , Լատինք 1839 թը-
ւին յիշեալ այրին մէջ վառօդ դնե-
լով ուղեցին փղընել որ յետոյ շինե-

(1) Գարծոց . Ե . 29 :